

Co-funded by
the European Union

from CHAINS
to BRIDGES

TRANSFORMĂM LANȚURI ÎN PUNȚI DE LĂGĂTURĂ

Ghidul pentru drepturi umane,
sustenabilitate de mediu și
lanțuri de aprovizionare

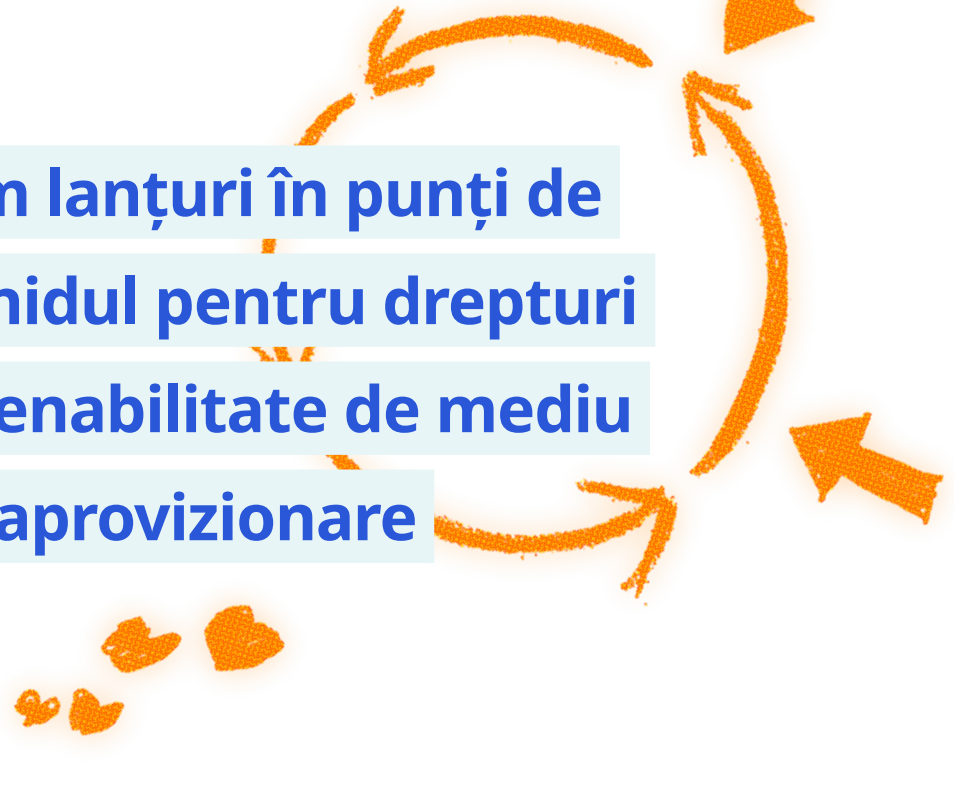
PARTENERII PROIECTULUI

JUGEND EINE WELT

Finanțat de Uniunea Europeană. Părerile și opiniile exprimate sunt totuși doar ale autorilor și nu reflectă neapărat cele ale Uniunii Europene sau ale OeAD-GmbH. Nici Uniunea Europeană și nici autoritatea finanțatoare nu pot fi considerate responsabile pentru acestea.

Transformăm lanțuri în punți de legătură – Ghidul pentru drepturi umane, sustenabilitate de mediu și lanțuri de aprovizionare

1. Bun venit	02
2. Instrumente pentru reflecție: evaluarea organizației voastre	04
3. Fundamente ale lanțurilor de aprovizionare echitabile și sustenabile	07
4. Angajament pentru schimbare	17
5. Strategii pentru schimbare: deblocarea propriei puteri	19
6. Soluții orientate spre viitor	23
7. Resurse pentru învățare continuă și susținerea cauzei	25
8. Proiectul și echipa	27
9. Anexă	28

1. Bun venit

Lanțurile de aprovizionare modelează aproape fiecare aspect al vieții moderne, determinând modul în care materiile prime sunt extrase, transformate în produse și distribuite la nivel mondial. Deși aceste sisteme susțin creșterea economică și comerțul global, ele sunt asociate și cu **nedreptăți grave**, printre care **exploatarea** copiilor și în general a **forței de muncă**, **distrugerea mediului**, **schimbările climatice** și **inegalitățile economice**. Dorința de a obține o producție la costuri reduse și marje de profit ridicate duce adesea la **condiții de muncă nesigure**, **salarii inechitabile**, **defrișări**, **emisii masive de CO2** și **deșeuri excesive**. Acest lucru afectează în mod disproporționat comunitățile din Sudul Global. Aceste provocări evidențiază necesitatea urgentă a unei schimbări sistemice pentru a ne asigura că lanțurile de aprovizionare sunt echitabile, transparente și sustenabile.

Cui îi este destinat acest ghid?

Acest ghid este destinat **organizațiilor care doresc să contribuie la crearea unor lanțuri de aprovizionare mai echitabile și mai sustenabile**. El nu se adresează doar grupurilor mari de susținere, ci și **inițiativelor comunitare mici, cluburilor sportive, organizațiilor de tineret și inițiativelor civice** - fiecare are un rol. Fie că sunteți o **organizație locală care militează pentru drepturile lucrătorilor**, un club sportiv care își evaluează furnizorii de echipamente sau o **organizație mare preocupată de responsabilitatea corporativă**, acest ghid vă va oferi instrumente practice pentru a evalua, reflecta și acționa.

Organizațiile își pot consolida activitatea de susținere a cauzei prin integrarea echității lanțurilor de aprovizionare în operațiunile zilnice. Acest lucru include instruirea personalului în ceea ce privește practicile etice, integrarea echității în politicile de achiziții și evidențierea susținerii lanțurilor de aprovizionare echitabile în comunicări. Prin alinierea operațiunilor cu valorile etice, organizațiile dau un exemplu și îi inspiră pe alții să susțină lanțuri de aprovizionare mai echitabile și mai sustenabile.

De ce ar trebui ca organizațiile și societatea civilă să se implice în echitatea lanțurilor de aprovizionare?

Organizațiile și societatea civilă sunt **factori-cheie ai schimbării**. Ele pot influența politici, educa comunități, se pot implica în relații publice și pot promova alternative etice care se opun sistemelor exploatare. Prin integrarea practicilor echitabile ale lanțului de aprovizionare în activitatea lor zilnică, organizațiile pot:

- **crește gradul de conștientizare** cu privire la impactul comercial și de producție inechitabil.
- **promova reglementări mai stricte** care să tragă la răspundere companiile cu privire la încălcarea drepturilor omului, emisiile de gaze cu efect de seră și daunele cauzate mediului.
- **sprijini inițiative civice și drepturile muncitorilor** prin amplificarea vocilor și cerințelor acestora.
- **încuraja consumul responsabil** și pot inspira spre a face alegeri în cunoștință de cauză.
- **promova politici de achiziții etice** în cadrul propriilor organizații și rețele

Ce oferă acest ghid

Acest **ghid practic** ajută organizațiile să înțeleagă complexitatea lanțurilor de aprovizionare globale și să ia măsuri de impact. Acesta oferă:

- **cunoștințe esențiale** cu privire la nedreptățile din lanțurile de aprovizionare și cauzele principale ale acestora.
- **instrumente de autoevaluare** a gradului de conștientizare și a impactului unei organizații.
- **strategii practice** pentru susținere, implicare politică și achiziții etice.
- **studii de caz** care prezintă exemple reale de schimbări pozitive.
- **resurse și instrumente** pentru învățare și colaborare continuă.

„Obiectivul nu este perfecțiunea, ci progresul - fiecare pas, oricât de mic, contribuie la o economie globală mai echitabilă și mai sustenabilă. Un aspect esențial: Directiva privind Diligența Obligatorie în Materie de Sustenabilitate Corporativă (CSDDD) pune accentul pe obligația de a depune eforturi, nu pe obligația de a obține rezultate.” Indiferent dacă organizația voastră abia începe să exploreze aceste aspecte sau este deja implicată în activități de susținere a cauzei, acest ghid vă va ajuta să luați decizii în cunoștință de cauză, să construiți parteneriate etice și să deveniți o voce mai puternică pentru echitate în lanțurile de aprovizionare globale.

Prin colaborare, **societatea civilă poate transforma lanțurile de aprovizionare din surse de exploatare în forțe generatoare de schimbări pozitive**. Să începem această călătorie către un viitor mai echitabil și mai sustenabil.

2. Instrumente pentru reflecție: evaluarea organizației voastre

În evaluarea gradului de conștientizare și a practicilor organizației voastre în ceea ce privește lanțurile de aprovizionare echitabile și sustenabile nu este vorba de a găsi un țap ispășitor sau de a atinge perfecțiunea, ci despre a înțelege situația actuală și a identifica oportunitățile de creștere. Această reflecție este un prim pas către luarea unor decizii conștiente și informate, care să fie în concordanță cu valorile și misiunea voastră. Acest instrument de autoevaluare vă ajută să reflectați asupra gradului de conștientizare, politicilor și acțiunilor organizației voastre în ceea ce privește lanțurile de aprovizionare echitabile și sustenabile.

Se împarte în două aspecte:

- Reflecție organizațională: un instrument de discuție în grup pentru manageri și echipe
- Lista de verificare a mediului de lucru: o evaluare practică pentru membrii personalului

Cum are loc evaluarea: un ghid pas cu pas

1. Strângeți echipa

- Invitați un grup diversificat de membri ai personalului; includeți conducerea, echipele de proiect și personalul administrativ.
- Stabiliți un ton deschis și constructiv: este vorba de a învăța, nu de a critica.

2. Discutați întrebările de reflecție organizațională

- Utilizați instrumentul de reflecție organizațională pentru a stimula dialogul cu privire la angajamentul actual al organizației voastre în ceea ce privește lanțurile de aprovizionare etice.
- Încurajați sinceritatea; dacă ceva nu este clar, aceasta este o ocazie de a aprofunda subiectul.

3. Parcurgeți lista de verificare a mediului de lucru

- Faceți o plimbare prin birou și observați obiceiurile voastre de cumpărare, de gestionare a deșeurilor și practicile zilnice.
- Obțineți opinii de la diferiți membri ai echipei (inclusiv personalul de curățenie și administratorii) pentru a avea o imagine completă.

4. Identificați punctele forte și domeniile în care se pot face îmbunătățiri

- Apreciați lucrurile pe care deja le faceți bine. Pașii mici contează.
- Evidențiați domeniile în care sunt necesare mai multe informații sau acțiuni.

5. Folosiți-vă de acest ghid ca resursă

- Capitolele anexate prin link oferă informații detaliate și instrumente practice pentru a vă ghida pașii următori.

Fiecare afirmație are trei variante de răspuns:

- **Da**, știm
- **Nu** suntem 100% siguri.
- **Hai să aprofundăm subiectul** (cu acces prin link la capitolele relevante din ghid).

YES!

Partea I - Reflecții organizaționale

Angajament politic și susținere

- Facem parte din rețele naționale sau internaționale care promovează lanțuri de aprovizionare echitabile.
- Am influențat politicile privind lanțurile de aprovizionare la nivel local, național sau internațional.
- Considerăm că activitățile pentru tineret și voluntariatul sunt instrumente esențiale pentru susținerea lanțurilor de aprovizionare etice.
- Lucrăm într-un context favorabil, în concordanță cu valorile organizației noastre.
- Înțelegem rolul companiilor și responsabilitatea corporativă în contextul nostru geografic.
- Cunoaștem principalii actori implicați în comerțul echitabil și în problemele legate de lanțurile de aprovizionare.
- Suntem conștienți de timpul necesar în vederea schimbării transformatoare a practicilor din lanțurile de aprovizionare.
- Suntem la curent cu politicile UE care reglementează lanțurile de aprovizionare și diligența corporativă în materie de drepturile omului.
- Ne desfășurăm activitatea într-o societate civilă puternică și activă, care susține consumul etic.

Conștientizare generală

- Organizația noastră explorează în mod activ nedreptățile globale și cauzele lor fundamentale.
- Înțelegem etapele lanțului de aprovizionare: extracție › producție › distribuție › consum › eliminare
- Recunoaștem impactul negativ al lanțurilor globale de aprovizionare asupra mijloacelor de trai ale oamenilor și asupra mediului.
- Ne implicăm în promovarea comerțului echitabil de X ani.
- Înțelegem punctele de influență ale organizației noastre în susținerea unor lanțuri de aprovizionare echitabile.
- Ne angajăm să achiziționăm materiale de birou ecologice de la furnizori locali, ori de câte ori este posibil.

Capacitate structurală și politici interne

- Avem politici clare care ghidează deciziile etice de achiziție pentru consumabile de birou și servicii.
- Acordăm prioritate furnizorilor care respectă practicile comerciale echitabile și sustenabile.
- Programele noastre de implicare a tinerilor abordează teme legate de lanțurile de aprovizionare.
- Integrăm subiecte legate de drepturile omului în activitatea noastră.
- Colaborăm cu organizații partenere din țările aflate în Sudul Global și ne asigurăm că vocile lor sunt auzite în procesele decizionale, recunoscând că discursul privind CSDDD este adesea dominat de țările din Nordul Global.
- Învățăm continuu de la alte organizații și integrăm cele mai bune practici în activitatea noastră.
- Înțelegem modul în care lanțurile de aprovizionare globale se conectează la activitățile zilnice ale organizației noastre, recunoscând necesitatea unui cadru legal care să permită victimelor să solicite despăgubiri.

Gestionarea financiară și a resurselor

- Evaluăm periodic dacă supraestimăm necesitatea tipăririi sau achiziționării de materiale noi.
- Suntem conștienți de problema deșeurilor electronice și de sustenabilitatea echipamentelor electronice din biroul nostru.
- Luăm în considerare modul în care alegerile noastre financiare influențează economiile locale și inițiativele de comerț echitabil.

*Partea a II-a - Lista de verificare a mediului de lucru
(pentru evaluarea individuală de către personal)*

Încercați să implicați diverși membri ai personalului, șefi de echipă, personalul de curățenie, secretare etc.

Faceți o plimbare prin birou. Observați, luați notițe și discutați concluziile cu conducerea.

Noțiuni de bază privind lanțurile de aprovizionare la birou

- ✓ Știți de unde provine coșul cu fructe din biroul vostru?
- ✓ Puteți localiza originea hârtiei utilizate pentru postere, documente sau caiete?
- ✓ Aveți plante la birou? Dacă da, știți dacă acestea au fost importate în mod sustenabil?
- ✓ Ce produse de curățenie se folosesc la birou?
- ✓ Cafeaua, ceaiul sau gustările de la birou sunt produse din comerț echitabil sau provin din surse locale?

Practici de achiziție și consum

- ✓ Acordă organizația voastră prioritate achizițiilor sustenabile și locale?
- ✓ Sunt revizuite obiceiurile de imprimare la birou pentru a reduce risipa?
- ✓ Dispozitivele electronice sunt utilizate până la sfârșitul duratei lor de viață înainte de a fi înlocuite?
- ✓ Este încurajată reciclarea și reutilizarea materialelor de birou vechi?

Gestionarea energiei și a deșeurilor

- ✓ Există coșuri de gunoi în locuri ușor accesibile?
- ✓ Se achiziționează dispozitive electronice eficiente din punct de vedere energetic?
- ✓ Se evită utilizarea plasticului de unică folosință în viața de zi cu zi la birou?

Implicare activă și conștientizarea personalului

- ✓ Discută colegii despre lanțurile de aprovizionare etice în activitatea lor zilnică?
- ✓ A participat personalul la cursuri de formare sau ateliere privind lanțurile de aprovizionare echitabile?
- ✓ Există inițiative la nivel de birou pentru a crește gradul de conștientizare cu privire la lanțurile de aprovizionare etice?

Pași înainte

Nu trebuie să fiți perfecți, ci doar să progresați. Fiecare acțiune, oricât de mică ar fi, contribuie la o lume mai echitabilă și mai sustenabilă. Continuați conversația, rămâneți curioși și bucurați-vă de fiecare pas înainte.

Unde ați dori să începeți?

Linkuri către:

- Doriți să aflați mai multe despre principiile-cheie și provocările lanțurilor de aprovizionare globale? ([Link către capitolul 3](#))
- Doriți să obțineți mai multe informații despre cum să vă implicați pentru a deveni agenți ai schimbării în cadrul organizației voastre? ([Link către capitolul 4.2](#))
- Aveți nevoie de instrumente pentru a analiza potențialul organizației voastre? ([Link către capitolul 5.1](#))
- Doriți idei noi despre cum să faceți schimbări? ([Link către capitolul 5.2](#))
- [Aveți nevoie de mai multe resurse și exemple practice?](#)

3. Fundamente ale lanțurilor de aprovizionare echitabile și sustenabile

Lanțurile de aprovizionare echitabile și sustenabile încep de la înțelegerea nedreptăților pe care dorim să le combatem. Lanțurile de aprovizionare globale sunt strâns legate de **încălcarea drepturilor omului, distrugerea mediului, criza climatică și exploatarea economică**. Prin urmare, trebuie să examinăm **rădăcinile istorice și structurile sistemice** ale acestora.

Acest capitol pune bazele și explorează principiile-cheie ale lanțurilor de aprovizionare etice, pornind de la ideile de bază din cursul nostru de formare online (din octombrie și noiembrie 2024). El evidențiază punctele de intersecție dintre drepturile omului, sustenabilitatea mediului, echitatea climatică și cea economică, examinând în același timp în mod critic moștenirea colonială și dinamica comerțului global. Aprofundarea cunoștințelor actuale ne permite să identificăm mai bine domeniile

în care organizațiile noastre au pârghii de influență în vederea generării de schimbări semnificative.

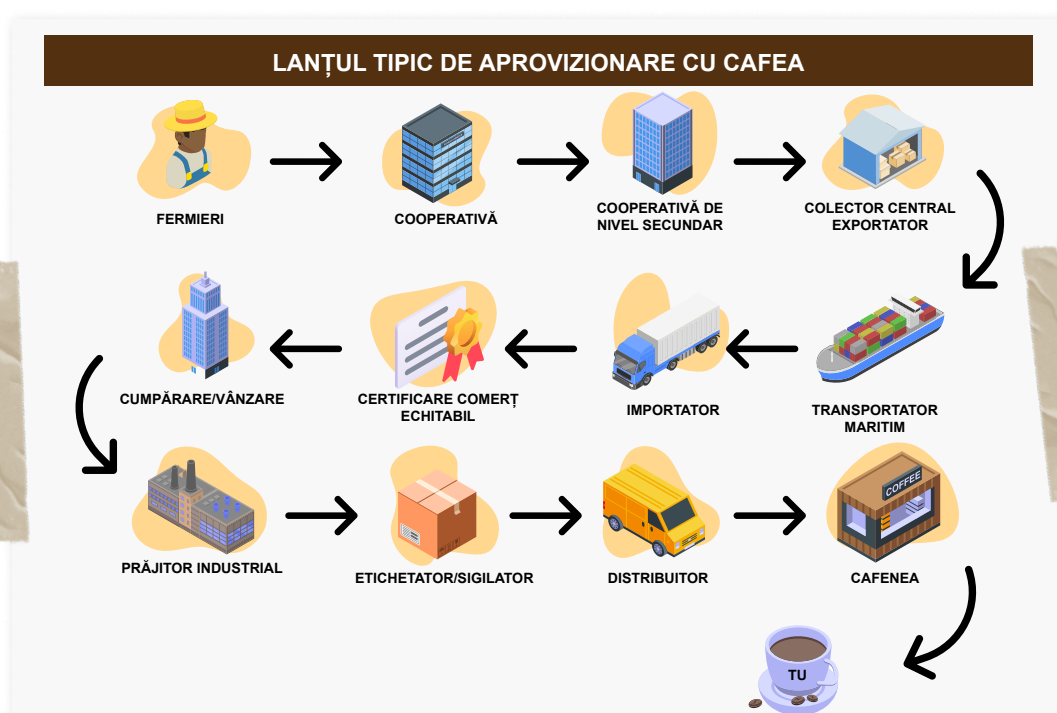
3.1. Concepte-cheie și principii

Pregătire - materiale - colecție de linkuri

Să înțelegem lanțurile de aprovizionare

Pentru noi, lanțurile de aprovizionare cuprind întregul proces de producție și livrare a unui produs, de la extragerea materiilor prime până la utilizarea finală și eliminarea acestuia, acoperind întregul ciclu de viață al unui produs. Acesta este denumit mai precis lanț valoric, dar, pentru mai multă claritate, folosim termenul „lanț de aprovizionare” pentru a asigura o înțelegere mai largă. Etapele acestuia includ:

1. **Extragerea:** obținerea materiilor prime din resurse naturale
2. **Procesarea și producția:** transformarea materiilor prime în produse finite
3. **Ambalarea și distribuția:** pregătirea produselor pentru livrare și transportarea acestora către consumatori
4. **Consumul:** utilizarea produselor de către utilizatorii finali
5. **Gestionarea deșeurilor:** manipularea și eliminarea produselor la finalul duratei lor de viață

Reprezentare grafică folosind cafeaua ca exemplu
Sursa: <https://www.edrawmax.com/article/supply-chain-diagram-examples.html>

Transformăm lanțuri în punți de legătură – Ghidul pentru drepturi umane, sustenabilitate de mediu și lanțuri de aprovizionare

De reținut este faptul că deșeurile sunt generate în fiecare etapă a lanțului de aprovizionare, nu doar după utilizarea de către consumatori. De exemplu, ineficiența în timpul procesării și producției poate duce la pierderi semnificative de materiale și la generarea de deșeuri.

Pentru o abordare mai tehnică a înțelegerii lanțurilor de aprovizionare, consultați linkurile noastre de pe Notion. Aflați mai multe despre lanțurile de aprovizionare aici!

Un lanț de aprovizionare echitabil și sustenabil garantează integrarea considerentelor etice și ecologice în fiecare etapă a producției și distribuției. Mai jos sunt prezentate câteva dintre principiile fundamentale pe care le considerăm esențiale pentru crearea unor lanțuri de aprovizionare bazate pe echitate:

Drepturile omului și echitatea muncii

Lanțurile de aprovizionare trebuie să se bazeze pe respectarea drepturilor fundamentale ale omului, în special a dreptului muncii și a drepturilor copiilor, așa cum sunt consacrate la nivel internațional precum în Principiile directoare ale ONU privind afacerile și drepturile omului (UNGPs) și convențiile Organizației Internaționale a Muncii (ILO). Printre subiectele principale se numără:

Condiții de muncă decente: Mulți lucrători, în special în țările din Sudul Global, se confruntă cu salarii mici, medii de lucru nesigure, program de lucru excesiv și lipsa protecției sindicale.

Exploatarea copiilor și munca forțată: Industrii precum cultivarea de cacao și mineritul de cobalt sunt deosebit de predispuse la condiții de muncă exploatare, în care copiii și lucrătorii vulnerabili sunt captivi în cicluri ale sărăciei. Industria modei rapide, deși este adesea asociată cu munca forțată, se bazează indirect și pe munca infantilă în unele părți ale lanțului de aprovizionare, unde copiii sunt supuși unor condiții de muncă periculoase și sunt exploatați.

Responsabilitatea corporativă: Politicile de responsabilitate socială corporativă (CSR) voluntare nu sunt suficiente; este nevoie de norme juridice obligatorii, precum Directiva UE privind **diligența obligatorie în materie de sustenabilitate corporativă** (CSDDD), pentru a asigura respectarea standardelor în materie de drepturile omului.

Egalitatea de gen și feminismul: În lanțurile de aprovizionare există **diferențe de remunerare între femei și bărbați și condiții de muncă inegale**, în special în industrii precum cea textilă și agricolă. Femeile sunt frecvent angajate în **muncă informală și de îngrijire**, care este adesea neremunerată sau remunerată insuficient, dar esențială pentru producția economică. Femeile se confruntă cu **obstacole în calea sindicalizării**, în special în industriile în care violența și hărțuirea pe motive de gen sunt răspândite.

Exemplu: Femei în industria textilă

Industria globală a confecțiilor textile se bazează în mare măsură pe muncitoare, care se confruntă adesea cu discriminare, salarii mai mici și condiții de muncă nesigure. În Bangladesh, muncitoarele din industria textilă câștigă semnificativ mai puțin decât colegii lor bărbați și sunt expuse unui risc mai mare de exploatare.

Studiu de caz: Rana Plaza (2013)

Prăbușirea fabricii de confecții din Bangladesh a provocat moartea a peste 1.100 de muncitori, scoțând la iveală consecințele grave ale protecției insuficiente a muncii în industria fast fashion.

Sustenabilitatea de mediu și protecția climei

Lanțurile de aprovizionare sunt un factor major al crizei climatice, al defrișărilor și al pierderii biodiversității. Lanțurile de aprovizionare sustenabile trebuie să acorde prioritate:

Aprovizionării cu materii prime ecologice: Trebuie avut în vedere impactul asupra mediului al produselor de uz zilnic precum uleiul de palmier, soia și cobaltul.

Principiilor economiei circulare: Produsele trebuie proiectate astfel încât să fie durabile, reparabile și reciclabile, pentru a reduce cantitatea de deșeuri.

Reduceri amprente de carbon: Transportul, producția și eliminarea mărfurilor contribuie la emisiile globale. Trecerea către lanțuri de aprovizionare localizate și surse de energie regenerabilă (în care resursele utilizate sunt, de asemenea, extrase în mod sustenabil) este esențială.

Bunăstării animalelor în lanțurile de aprovizionare: Când vorbim despre sustenabilitatea de mediu, trebuie să includem și să menționăm bunăstarea animalelor. Din păcate, CSDDD nu ia în considerare acest aspect. Peste 70% dintre animalele crescute pentru consum la nivel mondial trăiesc în ferme industriale cu exploatare intensivă. Animalele sunt transportate mii de kilometri în condiții vitrege și supraaglomerate. Multe facilități nu respectă standardele de bază privind bunăstarea animalelor, ceea ce duce la tratamente inumane. Impactul creșterii industriale a animalelor asupra mediului include defrișările - aspect acoperit de Regulamentul UE privind defrișările (EUDR), deoarece pădurile sunt distruse pentru a face loc plantațiilor de soia destinate hranei animalelor, în special în Brazilia și Argentina, crescând astfel emisiile de metan, dar și consumul de apă.

Studiu de caz: Producția uleiului de palmier

Defrișările pentru cultivarea uleiului de palmier din Indonezia și Malaesia au dus la pierderea biodiversității și la încălcarea drepturilor omului, inclusiv la acapararea terenurilor aparținând comunităților indigene.

Echitate economică

Sistemul global al lanțurilor de aprovizionare este modelat de dezechilibre economice: bogăția este concentrată în companiile din Nordul Global, în timp ce muncitorii și micii producători din Sudul Global se confruntă cu exploatarea și sărăcia. Companiile au mai multă influență decât consumatorii. Este important să evidențiem că cei afectați din Sudul Global se organizează și militează pentru schimbare, adesea cu mari riscuri, iar solidaritatea și reglementările obligatorii pentru companii sunt esențiale pentru a aborda aceste probleme.

Comerț echitabil vs. comerț liber: În timp ce companiile multinaționale pledează pentru piețe nereglementate sub umbrela „liberului schimb”, adesea, micii producători beneficiază mai mult de pe urma modelelor de comerț echitabil, care le asigură un venit de bază pentru acoperirea nevoilor esențiale, prime sociale și aprovizionare etică. Spre deosebire de salariile de pe piața muncii, comerțul echitabil se concentrează pe garantarea unui venit suficient pentru ca fermierii să-și poată acoperi nevoile de bază, chiar dacă, în unele contexte, acesta poate fi sub nivelul unui „salariu decent”.

Cooperativele de muncitori: Cooperativele acordă putere producătorilor și asigură o distribuire mai corectă a profiturilor, în loc ca acestea să se acumuleze în mâinile acționarilor corporativi.

Intervenții legislative și politice: Legi precum **Legea germană privind lanțurile de aprovizionare (Lieferkettensorgfaltspflichtengesetz)** și viitoarea **Directivă a UE privind diligența obligatorie în lanțurile de aprovizionare** urmăresc să tragă la răspundere companiile pentru abuzurile asupra drepturilor omului și daunele aduse mediului în cadrul sistemelor lor valorice.

Efectul asupra populației indigene: Încălcarea drepturilor asupra terenurilor și defrișările ilegale sunt cauzate de industrii precum cea a uleiului de palmier, a mineritului și a exploatarei forestiere. Practicile de **gestionare sustenabilă a terenurilor** comunităților indigene reprezintă un contra-model față de lanțurile de aprovizionare industriale distructive. Consultarea comunităților indigene în toate deciziile care le afectează teritoriile și resursele este esențială pentru respectarea drepturilor acestora.

Exemplu: Acapararea terenurilor indigene pentru extragerea resurselor

În Brazilia, defrișările ilegale cauzate de industria cultivării de soia și cea a creșterii bovinelor continuă să amenințe comunitățile indigene, ducând la strămutare și violență împotriva celor care își apără pământurile.

Exemplu: Industria de cobalt

Cererea de cobalt pentru bateriile electronice a dus la distrugerea mediului și la exploatarea copiilor prin muncă în Republica Democrată Congo (RDC), ilustrând latura întunecată a lanțurilor de aprovizionare din industria tehnologică.

Studiu de caz: Industria de cacao în Africa de Vest

Munca infantilă exploatatoare și sărăcia extremă persistă în culturile de cacao, în ciuda promisiunilor făcute de companii de-a lungul anilor. Intervențiile directe, precum prețurile minime garantate pentru fermieri și lanțurile de aprovizionare gestionate de cooperative, oferă soluții alternative.

Criză multiplă: Rolul lanțurilor de aprovizionare în provocările globale

Lumea se confruntă cu multiple crize interconectate, iar lanțurile de aprovizionare joacă un rol semnificativ atât în cauzarea acestora, cât și în posibila lor soluționare:

Criza climatică: Economia globală se bazează pe extragerea resurselor, sisteme de producție și distribuție care generează emisii excesive de carbon și deșeuri.

Pierderea biodiversității: Agricultură industrială, exploatarea forestieră și mineritul epuizează ecosistemele din întreaga lume.

Inegalitatea socioeconomică: Beneficiile economice ale globalizării au revenit în mod disproporționat națiunilor bogate și companiilor multinaționale, lăsând muncitorii, micii fermieri și populațiile indigene din Sudul Global vulnerabili.

Instabilitatea politică: Lanțurile de aprovizionare exploatatoare alimentează adesea conflictele legate de resurse, strămutări și acaparări de terenuri, agravând încălcările drepturilor omului.

3.2. Să ne înțelegem istoria

Pentru a aborda nedreptățile din lanțurile de aprovizionare de astăzi, trebuie să înțelegem rădăcinile lor istorice. Multe dintre structurile economice care susțin exploatarea în prezent sunt o continuare directă a sistemelor din era colonială.

Continuități coloniale în lanțurile de aprovizionare moderne

- **Context istoric:** Puterile coloniale europene au structurat economiile din Sudul Global în jurul extragerii materiilor prime pentru export, adesea prin muncă forțată și exproprierea terenurilor.
- **Paralele contemporane:** Astăzi, multe dintre fostele colonii rămân dependente de exportul de materii prime (de exemplu, cafea, bumbac, minereuri), în timp ce producția cu valoare adăugată are loc în țările industrializate.
- **Dependența economică structurală:** Acordurile comerciale și instituțiile financiare globale (de exemplu, Banca Mondială, FMI - Fondul Monetar Internațional) întăresc adesea dependențele economice nedrepte, împiedicând Sudul Global să atingă autosuficiența.

Exemplu: Producția de cafea

Deși este una dintre cele mai consumate băuturi din lume, fermierii de cafea din țări precum Etiopia și Columbia primesc doar o mică parte din prețul de vânzare din cauza lanțurilor de aprovizionare dominate de companii.

Să punem sub semnul întrebării rasismul și complexul salvatorului cu piele albă în lanțurile de aprovizionare

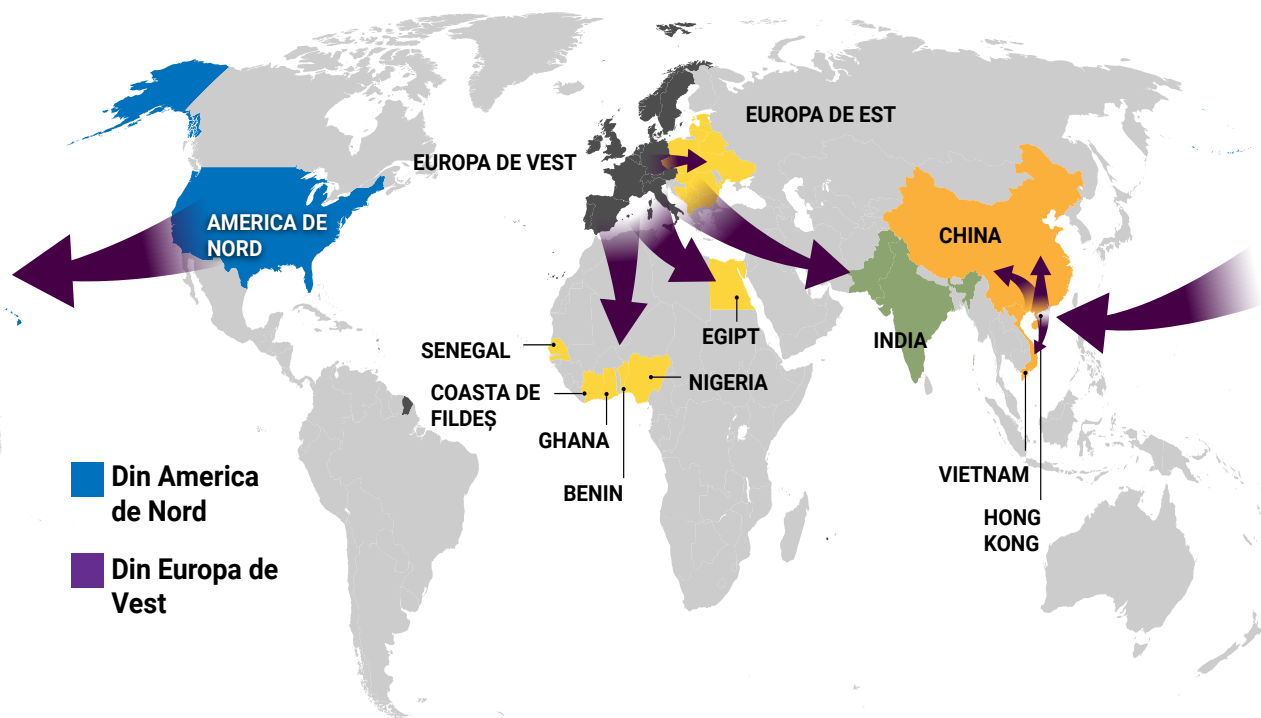
- **Rasismul sistemic în practicile de comerț și muncă:** Multe industrii continuă să exploateze munca rasială în moduri care reflectă practicile coloniale, de la atelierele de tip „sweatshop” din Bangladesh până la muncitorii agricoli emigranți din Europa și SUA.
- **Complexul salvatorului cu piele albă:** Companiile occidentale promovează adesea soluții de consum etic (de exemplu, „green-washing”-ul bazat pe acte caritabile) fără a aborda structurile sistematice de nedreptate pe care le perpetuează.

Exemplu: Comerțul global cu deșeuri

Nordul Global exportă deșeuri electronice și textile către Sudul Global, unde acestea sunt procesate informal în condiții periculoase, expunând lucrătorii la substanțe toxice.

- **Reinterpretarea consumului etic:** Deși consumul etic este important, el nu trebuie să înlocuiască eforturile de schimbare sistemică, precum legile mai stricte privind munca, măsurile de responsabilizare a companiilor și modelele economice controlate de producători.

EXPORTUL DE DEȘEURI ELECTRONICE (E-WASTE)

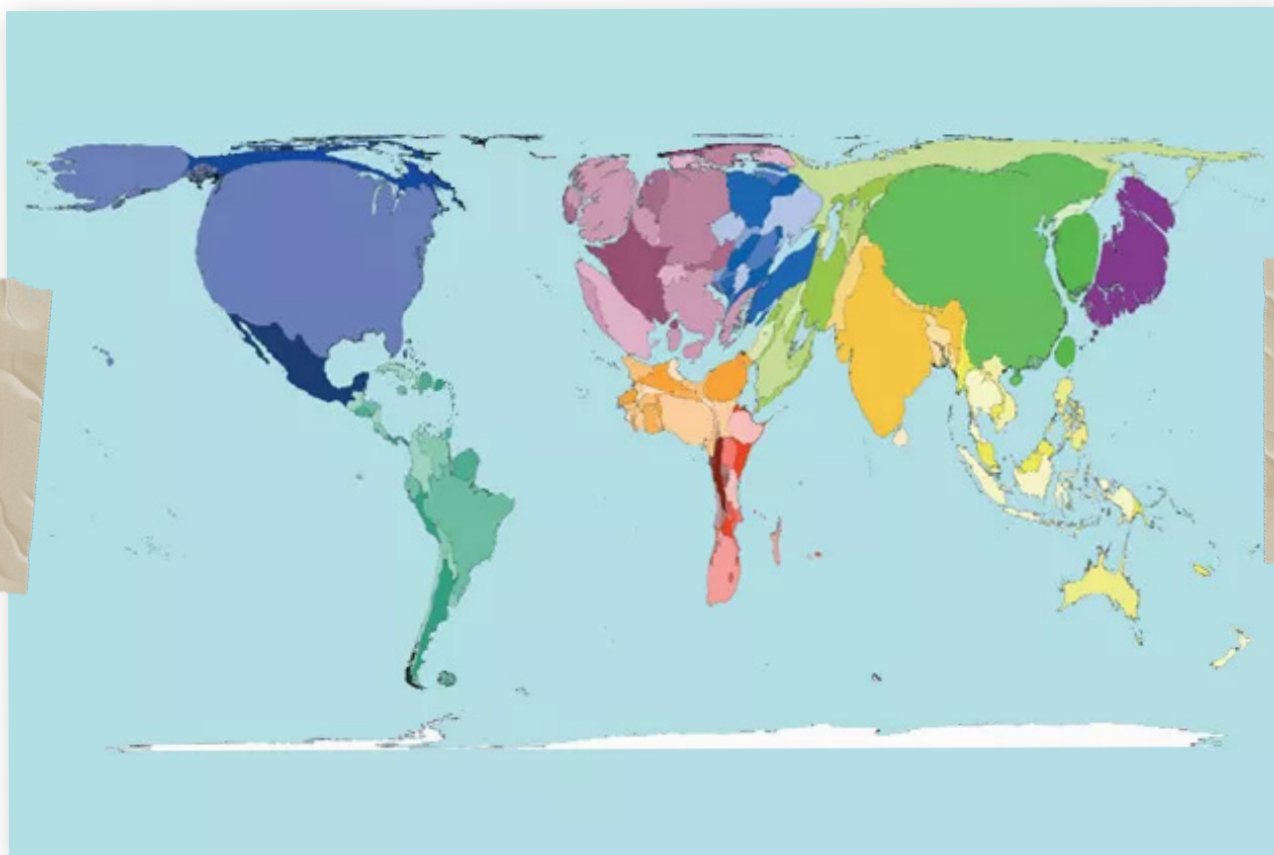
Sursa: „Concepte, proiectare și implementare a sistemelor de logistică inversă pentru lanțuri de aprovizionare sustenabile în Brazilia” de Henrique Luiz Corrêa și Lucia Helena Xavier. Modificat de Greenpeace și Basel Action Network (BAN) apud Greenfudge (2010).

De ce este atât de importantă implicarea partenerilor din Sudul Global

Această hartă a lumii ilustrează dimensiunea țărilor în raport cu amprenta lor ecologică. În loc să arate suprafața geografică, ea evidențiază măsura în care fiecare țară utilizează resursele naturale, punându-i în evidență pe cei care abuzează de posibilitățile lor ecologice și pe cei care își desfășoară activitatea în armonie cu mediul înconjurător.

Sursa: worldmapper.org

Interconexiune globală: Problemele precum lanțurile de aprovizionare inechitabile au efecte la nivel global. Înțelegerea acestei legături ajută la creșterea conștientizării și poate genera schimbare.

Perspective diferite asupra istoriei: Colonialismul a modelat lanțurile de aprovizionare din prezent. Recunoașterea acestui aspect este esențial pentru a aborda nedreptățile continue.

Drepturile umane sunt universale: Drepturile omului nu sunt doar valori europene. Solidaritatea europeană este esențială pentru echitatea globală.

Conexiuni personale: Consumul nostru zilnic depinde de produse din Sudul Global. Organizațiile ajută la conectarea consumatorilor cu producătorii.

Schimbarea discursului: Sudul Global este adesea văzut ca „sărac”, deși dispune de o bogăție vastă de resurse naturale. Rolul nostru este să susținem lanțuri de aprovizionare echitabile și transparente, nu să „salvăm” oamenii, ci să sprijinim schimbarea sistemică.

Acordare de putere prin colaborare: Colaborarea cu parteneri din Sudul Global ne întărește eforturile colective pentru lanțuri de aprovizionare mai echitabile și mai sustenabile.

3.3 Cadre existente la nivelul UE și ONU

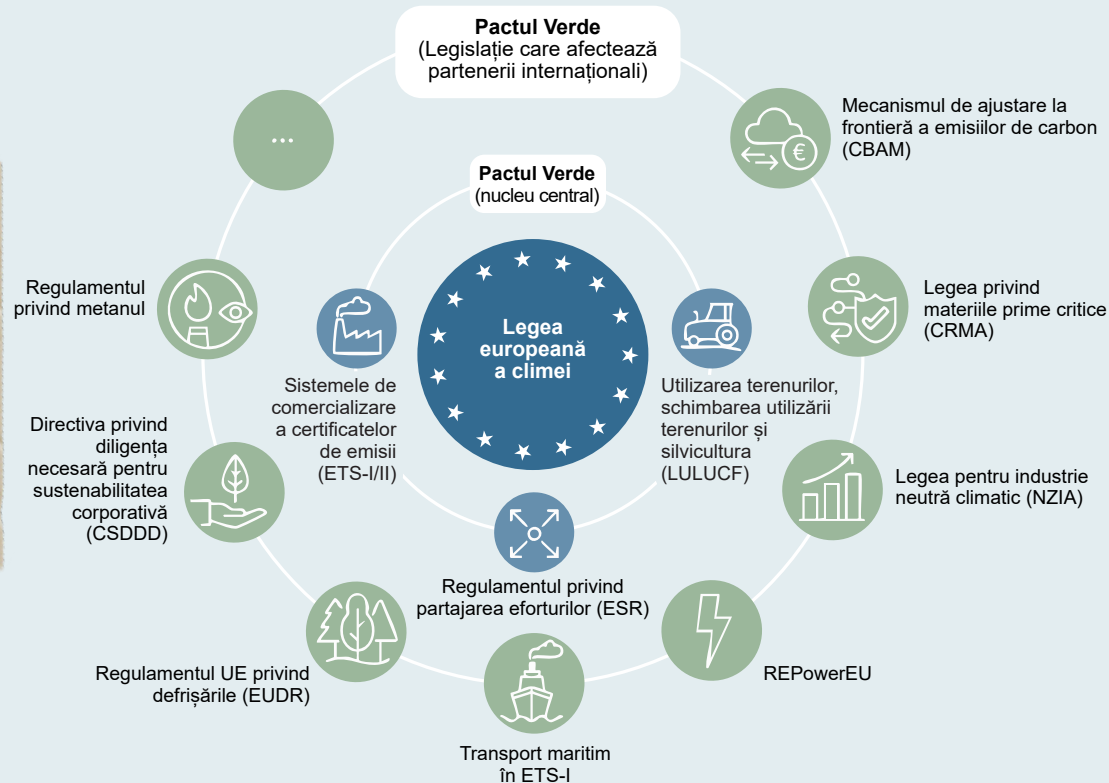
Abordarea nedreptăților din lanțurile de aprovizionare necesită o guvernare globală puternică, cadre legislative și mecanisme de aplicare eficiente. Atât Uniunea Europeană (UE), cât și Organizația Națiunilor Unite (ONU) au un rol esențial în stabilirea standardelor, obligațiilor și a măsurilor de responsabilizare.

După o scurtă prezentare a cadrelor existente, vom oferi opinii critice din partea rețelelor de organizații care activează în zonele în care aceste cadre nu sunt aplicate.

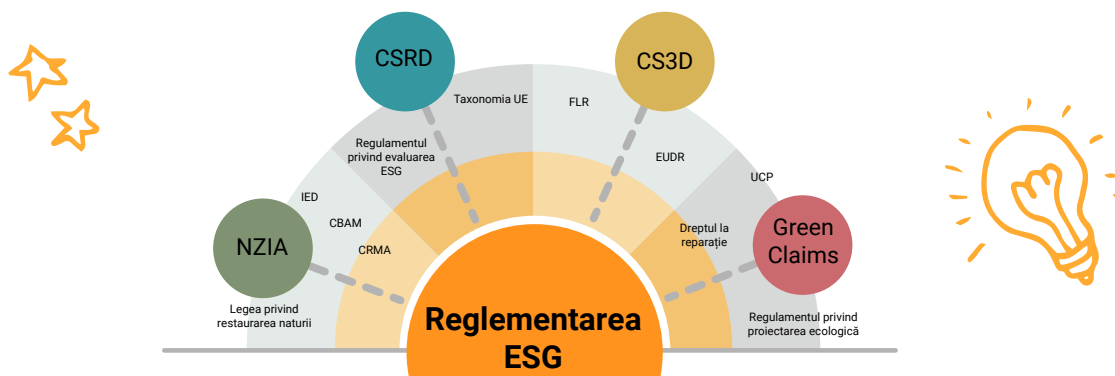
Politici și directive la nivelul UE

Prezentare conceptuală: Dimensiunea externă a politicii climatice europene

Sursa: <https://www.swp-berlin.org/publikation/the-international-dimension-of-european-climate-policy>

Sursa: <https://www.roedl.de/themen/eu-parlament-esg-gesetze-green-deal-regulatorische-anforderungen>

EU a fost un motor de reglementare a responsabilității corporative și a comerțului echitabil. Cadrele-cheie includ:

1. **Directiva privind diligența obligatorie în materie de sustenabilitate corporativă (CSDDD)** CSDDD obligă companiile mari care operează în UE și în țări terțe care importă în UE să **identifice, să prevină și să atenueze** încălcările drepturilor omului și daunele asupra mediului din lanțurile lor de aprovizionare. Directiva impune **responsabilitate juridică** pentru companiile care nu respectă obligațiile de diligență și încurajează **măsuri de remediere** pentru comunitățile afectate.
2. **Pactul verde european și Planul de acțiune pentru economia circulară**
Această strategie își propune să **reducă deșeurile și emisiile de CO2** în lanțurile globale de aprovizionare și încurajează **reciclarea, reutilizarea și designul ecologic** în industrii precum moda, electronica și agricultura.
3. **Regulamentul UE privind produsele fără defrișare**
Acest regulament interzice importurile de produse pentru care se defrișază, precum **soia, uleiul de palmier, carnea de vită, cafeaua și cacaoa**, decât dacă se dovedește că sunt sustenabile. De asemenea, ar trebui să sprijine reducerea amprente de mediu a comerțului UE.
4. **Standarde de muncă fundamentale ale ILO în acordurile comerciale ale UE**
Acest acord asigură respectarea **salariului minim** de către partenerii comerciali, a **condițiilor de muncă echitabile** și a interdicțiilor privind **exploatarea copiilor prin muncă** și integrează drepturile omului în **acordurile comerciale bilaterale**.
5. **Directiva UE privind practicile comerciale neloiale în lanțurile de aprovizionare cu alimente**
Această directivă protejează micii fermieri și furnizorii de **exploatarea din partea marilor supermarketuri** și interzice contractele neloiale și plățile întârziate.

Directive și inițiative la nivel ONU

1. Principiile ONU privind afacerile și drepturile omului (PRNU)

Acestea definesc responsabilitatea corporativă pentru **protejarea drepturilor omului** și introduc cadrul:

„Protecție, Respect, Remediere”

- **Statele protejează** drepturile omului.
- **Companiile respectă** drepturile omului.
- **Persoanele afectate au acces** la remediere atunci când le sunt încălcate drepturile.

2. Directive ale OECD privind întreprinderile multinaționale

Aceste directive oferă **recomandări privind diligența obligatorie în materie de drepturi ale omului** și stabilesc standarde referitoare la **drepturile omului, muncă, mediu și combaterea corupției** în companiile globale.

3. Convențiile Organizației internaționale a muncii (ILO)

Convențiile stabilesc standarde globale privind munca în domenii precum:

- **Munca infantilă** (Convenția ILO 138 și 182).
- **Munca forțată** (Convenția ILO 29 și 105).
- **Libertatea de asociere** (Convenția ILO 87 și 98).

4. Obiective de dezvoltare durabilă (SDG)

Mai multe obiective de dezvoltare durabilă adresează lanțurile de aprovizionare echitabile:

- **SDG 3** - Sănătate și bunăstare pentru toți
- **SDG 8** - Muncă decentă și creștere economică
- **SDG 12** - Consum și producție responsabile
- **SDG 13** - Acțiune climatică
- **SDG 15** - Viața pe uscat

„Sincer să fiu, toate obiectivele de dezvoltare durabilă abordează într-un fel lanțurile de aprovizionare echitabile, fie prin menționarea drepturilor omului, fie prin abordarea impactului asupra mediului sau prin aspecte economice.”

3.4. Perspective critice

Legea cu privire la lanțurile de aprovizionare a fost introdusă pentru a obliga companiile să respecte drepturile omului și să protejeze mediul în cadrul lanțurilor globale de aprovizionare. Aceasta reprezintă un pas important către o responsabilitate corporativă crescută. Cu toate acestea, există numeroase perspective critice din partea diferitelor grupuri de interese, care solicită o privire diferențiată asupra subiectului.

Domeniul de aplicare și eficiența

O critică generală este că cerințele directivei nu merg suficient de departe și că există numeroase lacune. Un alt reproș este că multe companii și industrii cu grad ridicat de risc se situează mult sub pragul stabilit și, prin urmare, nu vor fi afectate de reglementare.

Protecția mediului ca problemă secundară

Protecția mediului nu este luată în considerare suficient în textul de lege. Aspectele de mediu joacă un rol doar dacă sunt direct legate de încălcări ale drepturilor omului, cum ar fi în cazul deteriorării sănătății cauzate de distrugerea mediului. Probleme importante de mediu, precum dispariția speciilor, distrugerea pădurilor sau schimbările climatice, nu sunt abordate în mod explicit.

Mecanismele de control și sancțiuni

Respectarea standardelor este adesea monitorizată abia la sfârșitul lanțului valoric. Monitorizarea eficientă a întregului lanț de aprovizionare, în special a etapelor inițiale, nu este încă garantată. Obligațiile de raportare sunt din ce în ce mai relaxate, în timp ce posibilitățile de a intenta procese civile sunt restrânse.

Distorsiunea concurenței și birocrăția

Legea oferă într-adevăr mai multă siguranță juridică și condiții echitabile pentru companiile care își asumă responsabilitatea. Cu toate acestea, reglementările graduale (de exemplu, scutiile pentru companiile mai mici) creează noi complexități și potențiale distorsiuni ale concurenței. Criticii susțin că firmele care respectă regulile ar putea fi dezavantajate în comparație cu cele care sunt exceptate.

Implementare practică și provocări

Implementarea obligațiilor de diligență este o provocare pentru multe companii, însă nu este una imposibil de realizat. Totuși, sunt necesare orientări clare și aplicabile pentru ca acestea să fie respectate. Eficiența auditurilor și a certificatelor utilizate pentru verificarea respectării standardelor sociale sustenabile este controversată, deoarece adesea acestea nu reflectă condițiile reale de la fața locului.

Perspectivă socioeconomică

Legea cu privire la lanțurile de aprovizionare abordează efectele externe generate de externalizarea producției în țări cu un stat de drept slab. Ea obligă companiile să ia în considerare costurile sociale ale acțiunilor lor, ceea ce are sens din punct de vedere economic. Cu toate acestea, se pune întrebarea dacă reglementările actuale sunt suficiente pentru a produce cu adevărat îmbunătățirile dorite sau dacă acestea sunt doar de natură simbolică.

Povara birocratică și costurile

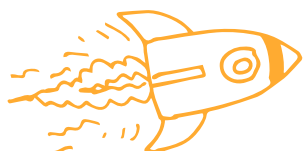
Multe companii se tem de o creștere considerabilă a birocrăției și de costuri ridicate ca urmare a obligațiilor extinse de diligență. Ele conștientizează riscul ca cerințele să fie prea complexe și aproape imposibil de aplicat în practică, mai ales dacă trebuie să monitorizeze întregul lanț de aprovizionare.

Dezavantajele competitive

Criticii avertizează că legea ar putea duce la dezavantaje competitive pentru companiile europene, întrucât companiile din alte țări fără reglementări comparabile ar avea un avantaj din punct de vedere al costurilor. Acest lucru ar putea duce la o slăbire a poziției comerciale.

Incertitudinea juridică

Există un argument conform căruia noile reglementări creează și mai multă incertitudine juridică. Adesea nu este clar când și în ce mod pot fi trase la răspundere companiile pentru breșele din lanțurile de aprovizionare. Acest lucru ar putea duce la incertitudine în momentul luării deciziilor de investiții și de afaceri.

Opțiunile de control limitate

Companiile subliniază că, adesea, nu au o influență directă asupra etapelor inferioare ale lanțului de aprovizionare. Responsabilitatea pentru încălcările drepturilor omului sau daunele aduse mediului nu poate fi întotdeauna transferată în mod realist asupra lor, întrucât acestea nu pot controla toți subcontractanții sau furnizorii de materii prime.

Pericolul și reglementarea excesivă

Unele voci consideră că legea privind lanțurile de aprovizionare reprezintă o reglementare excesivă care inhibă inovarea și libertatea antreprenorială. În schimb, în locul eforturilor individuale la nivel național sau european, acestea solicită inițiative voluntare și cooperare internațională pentru îmbunătățirea standardelor în materie de drepturile omului și protecția mediului.

Cererea pentru o structură mai practică

Chiar și printre susținători, există voci care solicită o structură mai practică și mai diferențiată, de exemplu prin obligații graduale care depind de dimensiunea companiei și de sfera de influență.

Legea privind lanțurile de aprovizionare reprezintă un pas important, dar incomplet, către lanțurile de aprovizionare sustenabile și responsabile. Lacunele existente (în special cele referitoare la domeniul de aplicare, aspectele de mediu și monitorizare) trebuie eliminate pentru a asigura o protecție reală a oamenilor și a mediului. Oponenții legii privind lanțurile de aprovizionare consideră că aceasta este o reglementare potențial excesivă, birocratică și riscantă din punct de vedere economic, care suprasolicită companiile fără a realiza efectiv îmbunătățirile dorite. Aceștia solicită un mai mare simț al proporției, securitate juridică și soluții internaționale în locul eforturilor individuale la nivel național sau european. Monitorizarea critică a punerii în aplicare a legii și propunerea de îmbunătățiri rămân esențiale.

„Dar fără schimbare, nimic nu se poate schimba!”

Lanțurile de aprovizionare inechitabile nu au apărut peste noapte; ele sunt rezultatul unor dezechilibre de putere vechi de secole, adânc înrădăcinate în colonialism, capitalism și rasism sistemic. Combaterea acestor nedreptăți necesită o combinație de acțiuni la nivel local, susținere politică a cauzei și responsabilitate corporativă. Organizațiile au un rol esențial în amplificarea vocilor marginalizate, în revendicarea reformelor structurale și în asigurarea faptului că lanțurile de aprovizionare etice nu rămân simple sloganuri de marketing, ci generează schimbări reale.

4. Angajament

față de schimbare

Tranziția către lanțuri de aprovizionare echitabile și sustenabile necesită angajament continuu. Organizațiile joacă un rol esențial prin expunerea nedreptăților, sensibilizarea opiniei publice și încurajarea schimbării. Deși nu gestionează direct lanțurile de aprovizionare, acestea pot influența companiile, decidenții și societatea prin activități de susținere, parteneriate și educație.

Un angajament public hotărât este un prim pas important în această direcție. Acesta consolidează credibilitatea, încurajează asumarea responsabilității și îi inspiră pe alții să susțină condiții de muncă echitabile și un mediu sustenabil. Cu toate acestea, doar angajamentul nu este suficient: acesta trebuie transpus în acțiuni concrete și obiective măsurabile.

Acest capitol sprijină organizațiile în elaborarea unei **declarații de angajament** eficiente, care să structureze și să consolideze implicarea lor în promovarea unor lanțuri de aprovizionare echitabile.

4.1 De ce contează angajamentul

În cadrul mișcării globale pentru lanțuri de aprovizionare echitabile și sustenabile, organizațiile acționează ca avocați, conectori și educatori. Deși nu gestionează direct lanțurile de aprovizionare, influența lor determină schimbări semnificative, încurajând companiile, guvernele și consumatorii să adopte practici etice.

Un angajament public și clar ajută în mai multe moduri:

- **Construiește încredere:** Când organizațiile își exprimă clar poziția, devin parteneri de încredere și atrag colaborări cu decidenți și alte organizații similare.
- **Asigură responsabilitatea:** Un angajament formal menține organizația concentrată asupra obiectivelor sale și permite altora să îi urmărească progresul.
- **Inspiră acțiune:** Un angajament puternic îi încurajează pe alții să susțină drepturile omului și sustenabilitatea.
- **Crește impactul:** Prin concentrarea pe obiective clare, organizațiile pot acționa mai eficient în campanii, activități de susținere a cauzei și parteneriate.

Pentru a fi eficiente, angajamentele trebuie să se transpună în obiective realizabile și rezultate măsurabile. Angajamentele asumate public servesc drept catalizator, încurajând alte organizații să se alăture mișcării pentru lanțuri de aprovizionare echitabile și sustenabile.

4.2 Pași pentru a dezvolta o declarație de angajament

Am decis să numim acest document „declarație de angajament” pentru a sublinia caracterul său de asumare, însă organizația voastră îl poate denumi și „politică”, „agendă” sau orice alt termen considerat potrivit.

Pe parcursul întregului proces, asigurați-vă că utilizați contactele deja existente din interiorul organizației și implicați conducerea, pentru a garanta că documentul ajunge la cât mai mulți oameni și că angajamentul este susținut de întreaga echipă. De asemenea, căutați legături cu procese sau angajamente deja existente, pe care le puteți valorifica și consolida.

1. Definiți-vă obiectivul

Identificați domeniile-cheie în care puteți avea impact, cum ar fi promovarea diligenței în materie de drepturile omului, susținerea echității sociale (muncă forțată, inegalitate de gen) sau sprijinirea sustenabilității de mediu. Stabiliți perioada de implementare, resursele necesare (buget, ore de muncă) și persoanele responsabile (de exemplu, directorul executiv, coordonatorul de echipă).

2. Implicați părțile interesate și partenerii

Implicați părțile interne interesate (personalul, voluntarii) și partenerii externi (companii, decidenți, comunități locale) prin ateliere sau forumuri pentru a consolida parteneriatele și a asigura incluziunea.

3. Elaborați declarația de angajament

Includeți următoarele secțiuni:

- **Introducere:** legătura dintre lanțurile de aprovizionare echitabile și misiunea voastră
- **Obiective:** obiective SMART
- **Plan de acțiune:** campanii, recomandări de politici
- **Măsurarea impactului:** indicatori de succes

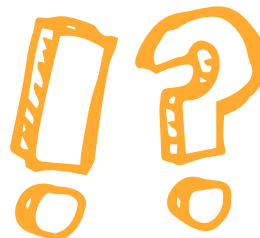

4. Raportați angajamentul la nivel intern

- Elaborați un format pentru raportarea internă (de exemplu, actualizări trimestriale, sensibilizarea angajaților).
- Distribuiți declarația de angajament la nivel intern pentru a obține feedback înainte de a o face publică.

5. Publicați declarația de angajament și aplicați măsuri de susținere a cauzei

- Anunțați-vă angajamentul la scară largă prin intermediul site-urilor web, buletinelor informative și rețelelor sociale.
- Reprezentați cauza la nivel regional și local, colaborând cu decidenții pentru politici de achiziții comerciale echitabile și sensibilizarea cu privire la lanțurile de aprovizionare etice.

6. Colaborați, creșteți gradul de conștientizare și promovați modele alternative

- Formați coaliții cu alte organizații, universități și instituții de cercetare pentru a împărtăși bune practici și pentru a dezvolta strategii bazate pe dovezi.
- Organizați ateliere pentru părțile interesate, diseminați ghiduri pentru consumatori privind mărcile etice și promovați practici comerciale responsabile.
- Promovați zonele de comerț echitabil și modelele de împărțire a profitului pentru companii și participați la inițiative de economie circulară, cum ar fi piețele deschise sau evenimentele publice.

5. Strategii pentru schimbare: deblocarea propriei puteri

Înainte de a trece la acțiune, este esențial să faceți un pas înapoi pentru a reflecta. Această pauză vă permite să vă aliniați eforturile cu scopul și punctele forte, asigurându-vă că acțiunile voastre au un impact maxim. Puneți-vă următoarele întrebări:

- Care e misiunea noastră principală?
- Unde facem cea mai mare diferență în lanțurile de aprovizionare?
- Care sunt industriile în care munca noastră creează cel mai mare impact?
- Cum promovează acțiunile noastre echitatea și transparența?
- Ce instrumente și abordări utilizăm pentru a stimula schimbarea (de exemplu, audhuri, certificări, elaborarea de politici)?
- Avem succese sau parteneriate anterioare pe care ne putem baza?
- Cum colaborăm cu ceilalți - de la grupurile locale până la organizațiile internaționale?
- Ce face ca eforturile noastre să se remarce și să fie pregătite pentru a se extinde?

Aceste întrebări ajută la identificarea punctelor forte - acele domenii unice în care organizația voastră are cea mai multă putere de a produce o schimbare durabilă.

5.1. Instrumente pentru a vă identifica punctele forte

Odată ce ați definit întrebările care contează, este momentul să folosiți câteva instrumente strategice pentru a înțelege unde se află punctele voastre forte. Dacă analiza organizației este ceva nou pentru voi, nu vă faceți griji! Iată câteva instrumente care vă pot ajuta să profunđăți:

Instrumentul 1: Analiza SWOT (Puncte Forte, Puncte Slabe, Oportunități, Amenințări)

- [MindTools: Ghid analitic SWOT](#)

Acesta este un instrument clasic care vă ajută să înțelegeți poziția în care vă aflați.

- **Puncte forte:** La ce se pricepe organizația voastră cel mai bine? Care sunt resursele și relațiile de care dispuneți?
- **Puncte slabe:** Care sunt lipsurile? Ce vă limitează impactul?
- **Oportunități:** Ce fel de tendințe externe, politici sau mișcări vă pot veni în ajutor?
- **Amenințări:** Care sunt provocările sau riscurile cu care v-ați putea confrunta sau care ar putea să vă oprească?

Examinând fiecare întrebare, veți descoperi care sunt pârgurile care vă pot amplifica impactul.

Instrumentul 2: Analiza SOAR (Puncte Forte, Oportunități, Aspirații, Rezultate)

De ce SOAR e mai bună decât SWOT

SOAR schimbă perspectiva analizei SWOT, concentrându-se pe punctele voastre forte și pe ceea ce puteți face. În loc să evidențieze doar punctele slabe, SOAR vă ajută să vă axați pe creștere și pe obiective.

- **Puncte forte:** Ce vă face mândri? Cu ce iese organizația voastră din tipare?
- **Oportunități:** Ce vă spune lumea? Cum puteți valorifica tendințele externe?
- **Aspirații:** Încotro vreți să vă îndreptați? Cum arată succesul?
- **Rezultate:** Ce rezultate concrete vă vor arăta că ați ajuns la destinație?

Instrumentul 3: Sferele de influență

Institutul de interacțiune pentru schimbare socială: Sferele de influență

Înțelegeți unde aveți control și unde puteți influența schimbarea.

- **Control direct:** domeniile în care aveți autoritate totală (ex. politici interne, cultura organizațională a echipei)

- **Influență indirectă:** domenii în care puteți să inspirați sau să convingeți (ex. colaborări, muncă de susținere a cauzei)
- **Zero control:** factori externi aflați în afara zonei voastre de influență (ex. schimbări economice globale)

Instrumentul 4: Harta părților interesate

Stakeholdermap.com: Șabloane și instrumente gratuite

Crearea unei hărți a părților interesate vă ajută să identificați actorii esențiali care influențează sau sunt afectați de activitatea voastră.

- **Cine sunt părțile interesate?** Gândiți-vă la angajați, clienți, decidenți politici, actori din sectorul privat și multe altele.
- **Câtă influență exercită acestea?** Identificați interesele și influența acestora pentru a stabili prioritatea acțiunilor.

Acest lucru vă ajută să construiți alianțe mai puternice pentru a asigura colaborarea eficientă în scopul generării de schimbări.

5.2. Strategii pentru schimbare - treceți la fapte!

Acum că ați identificat punctele forte, este momentul să treceți **de la strategie la acțiune**. Să explorăm strategii concrete pe care le puteți utiliza pentru a face o diferență reală, fie prin susținerea cauzei, implicarea tinerilor sau colaborarea cu partenerii internaționali.

Organizația voastră: schimbarea începe cu voi și cu organizația voastră

Schimbarea începe cu voi. Vă amintiți instrumentul de evaluare din capitolul 2? Acum este rândul vostru: analizați cu atenție toate produsele din organizație pentru a vedea dacă este posibil să acționați mai conștient în calitate de consumatori.

- Biroul verde
- Ghid de achiziție pentru produse
- Mărfurile trebuie să fie produse în condiții de comerț echitabil sau la nivel local

Derulare de campanie: modelarea conversației

Derularea de campanii înseamnă să vă folosiți

vocea pentru a crea condițiile necesare schimbării. Înseamnă să exprimați de ce o anumită problemă este importantă și să promovați soluții care să poată să schimbe viața.

- **Exemplu: campanie pentru transparența în lanțurile de aprovizionare** - Susțineți implementarea unor sisteme care permit consumatorilor să afle de unde provin produsele lor, impunând în același timp companiilor să evalueze și să reducă riscurile legate de drepturile omului și de mediu pe tot parcursul lanțurilor lor de aprovizionare.
- **Exemplu: campanie pentru electronicele etice** - Lansați o campanie de sensibilizare cu privire la costurile umane și de mediu ascunse în lanțurile de aprovizionare cu produse electronice, de la extracția minereurilor până la condițiile din fabrici.
- **Exemplu: campanie pentru lanțuri de aprovizionare alimentare echitabile** - Folosiți-vă de exemple puternice și studii de caz reale din viața lucrătorilor agricoli pentru a evidenția exploatarea forței de muncă și daunele aduse mediului în lanțurile globale de aprovizionare cu alimente.

Derulare de campanie: mobilizarea oamenilor pentru o cauză

Campaniile au ca scop mobilizarea sprijinului și transformarea conștientizării în acțiune. Fie că este vorba de petiții online, rețele sociale sau proteste publice, campaniile pot influența semnificativ atât opinia publică, cât și politicile.

- **Exemplu: campania pentru comerțul echitabil** - Derulați o campanie pe rețelele de socializare care să informeze consumatorii cu privire la comerțul echitabil și beneficiile susținerii produselor certificate. Creați conținut care poate fi distribuit și postări care încurajează oamenii să aleagă mărci etice.
- **Exemplu: campania #WhoMadeMyClothes (Cine mi-a făcut hainele)** - Încurajați oamenii să pună întrebări despre originea hainelor lor folosind un hashtag. Mobilizați susținătorii să posteze fotografii cu etichetele hainelor lor și să eticheteze mărcile, cerând transparență cu privire la condițiile de muncă din lanțurile lor de aprovizionare. Colaborați cu influenceri și susținători ai modei etice pentru a amplifica mesajul.

- **Exemplu: petiția pentru verificarea obligatorie a respectării drepturilor omului** - Lansați o petiție online prin care solicitați guvernului național să introducă o legislație care să oblige companiile să identifice, să abordeze și să prevină încălcările drepturilor omului în lanțurile lor de aprovizionare globale.

Creăți schimbare prin povești

Arta povestirii („storytelling”) este unul dintre cele mai puternice instrumente din cutia voastră de unelte destinată campaniilor și măsurilor de susținere a cauzei. Prin povești autentice, umane, puteți ajuta oamenii să se conecteze emoțional la problemă și îi puteți motiva să acționeze.

- **Exemplu: vocea muncitorului** - Împărtășiți povești personale ale lucrătorilor care beneficiază de practici de muncă echitabile în lanțurile de aprovizionare. Evidențiați latura umană a aprovizionării etice, încurajând oamenii să înțeleagă problema reală.
- **Exemplu: de la fermă până la consumator** - Spuneți povestea unui mic fermier sau a unui lucrător agricol al cărui nivel de trai s-a îmbunătățit datorită comerțului echitabil sau inițiativelor de aprovizionare durabilă. Prezențați parcursul unui produs de la recoltare până la raft, punând accentul pe oamenii din spatele acestuia. Folosiți imagini și citate personale pentru a crea empatie și a conecta consumatorii cu impactul real al alegerilor lor.
- **Exemplu: costurile ascunse ale mărfurilor ieftine** - Împărtășiți povestea unui muncitor din fabrică care se confruntă cu condiții de muncă precare într-un lanț de aprovizionare din industria modei rapide. Folosiți videoclipuri, mărturii scrise sau interviuri (cu acordul persoanelor implicate) pentru a dezvălui costul uman din spatele hainelor ieftine. Folosiți acest exemplu pentru a iniția o discuție mai amplă despre responsabilitatea corporativă și puterea consumatorilor.

Cooperare în rețea: puterea parteneriatului

Nicio organizație nu poate schimba lumea de una singură. Colaborarea cu alte organizații, rețele sau coaliții vă amplifică vocea și impactul.

- **Exemplu: rețeaua globală pentru comerț echitabil** - Colaborați cu alte organizații axate pe lanțuri de aprovizionare etice pentru a forma un front comun. Puneți-vă la comun resursele pentru a lansa campanii globale de sensibilizare și pentru a promova schimbări politice.
- **Exemplu: alianța pentru haine curate** - Alăturați-vă organizațiilor pentru drepturile muncitorilor, grupurilor de studenți și inițiativelor pentru o modă etică pentru a forma o coaliție care să ceară transparență și responsabilitate în industria confecțiilor. Coordonați campanii comune, organizați zile internaționale de acțiune și distribuiți studiile pentru a expune practicile abuzive și a promova schimbarea la nivel corporativ și politic.
- **Exemplu: coaliția pentru tehnologie responsabilă** - Colaborați cu organizații de mediu, grupuri pentru drepturile omului și experți în tehnologie pentru a aborda problemele etice din lanțurile de aprovizionare cu produse electronice, de la exploatarea minereurilor rare până la deșeurile electronice. Colaborați în campanii de educare a publicului, eforturi comune de lobby și instrumente open-source care ajută consumatorii și companiile să facă alegeri în cunoștință de cauză.

Consultați platforma Notion pentru a descoperi rețelele naționale la care vă puteți alătura!

Colaborarea cu partenerii din țările din Sudul Global: amplificarea vocilor locale

Adevărata schimbare începe de la rădăcini. Implicați-vă direct în comunitățile din Sudul Global pentru a înțelege dificultățile cu care se confruntă și pentru a crea soluții împreună.

- **Exemplu: proiecte de aprovizionare echitabilă în Africa** - Colaborați cu organizațiile locale din țările din care provin materiile prime pentru a vă asigura că sunt respectate salariile echitabile, standardele de mediu și condițiile de muncă sigure. Transmiteți aceste informații companiilor din Nordul Global pentru a influența deciziile privind aprovizionarea.

- **Exemplu: forumuri de spus povești cu actori locali ai schimbării** - Organizați evenimente de spus povești conduse de comunitate sau forumuri digitale în care lucrătorii, fermierii și liderii locali din țările din Sudul Global să își împărtășească experiențele de viață legate de lanțurile de aprovizionare. Asigurați-vă că există interpreți, că evenimentul este accesibil și că participanții primesc o compensație corectă pentru timpul acordat. Folosiți aceste povești pentru a informa companiile, conținutul educațional și promovarea politicilor în țările din Nordul Global, transformând experiențele trăite într-o pârghie pentru schimbare.
- **Exemplu: cercetare participativă și contribuții la elaborarea politicilor** - Dezvoltați proiecte de cercetare împreună cu parteneri locali din țările din Sudul Global pentru a documenta nedreptățile din lanțurile de aprovizionare și alternativele propuse de comunități. Includeți concluziile și recomandările acestora în rapoarte oficiale, dialoguri cu companii și campanii publice. Invitați reprezentanți să prezinte aceste rezultate la conferințe și reuniuni politice în țările din Nordul Global, alocând fonduri pentru deplasări, traduceri și consolidare a capacităților, ca parte a unei strategii de parteneriat pe termen lung.

Muncă voluntară: mobilizarea de la bază

Voluntarii pot fi cei mai pasionați susținători ai voștri. Implicați tinerii, activiștii locali și comunitățile pentru a răspândi vestea și a crea un val de susținere.

- **Exemplu: campanii conduse de tineri** - Organizați grupuri de voluntari tineri pentru a găzdui evenimente, distribui materiale și sensibiliza publicul cu privire la consumul sustenabil și etic.
- **Exemplu: echipe pentru cartografierea produselor etice** - Instruiți voluntarii să cerceteze și să identifice companiile locale care oferă produse provenite din comerțul echitabil, din surse etice sau la mână a doua. Creați un catalog online sau tipărit pentru comunitatea lor, încurajând consumatorii să poată să facă alegeri responsabile și magazinele locale să fie mai transparente în privința lanțului de aprovizionare.

- **Exemplu: acțiuni stradale și zile de sensibilizare a publicului** - Mobilizați voluntarii să organizeze acțiuni publice creative (de exemplu, flashmoburi, standuri informative, artă stradală sau expoziții interactive) care să pună în evidență condițiile de muncă ascunse din lanțurile de aprovizionare globale. Aceste evenimente la nivel local stârnesc discuții în spațiul public și invită oamenii să afle mai multe și să ia măsuri.

Consultanță pentru companii: formarea unor practici comerciale mai bune

Multe companii doresc să-și îmbunătățească practicile din lanțurile de aprovizionare, dar nu știu de unde să înceapă. Organizațiile pot acționa în calitate de consultanți pentru a îndruma companiile către metode de aprovizionare și producție mai etice și mai sustenabile.

- **Exemplu: consilierea companiilor în materie de aprovizionare etică** - Organizați mese rotunde și facilitați discuții în cadrul cărora companiile pot interacționa cu diverse perspective privind practicile comerciale echitabile și aprovizionarea etică. Oferiți platforme pentru schimbul de informații și instrumente care ajută companiile să ia decizii mai bune în materie de aprovizionare și să înțeleagă impactul mai larg al lanțurilor lor de aprovizionare.
- **Exemplu: asistență în evaluarea riscurilor lanțurilor de aprovizionare** - Oferiți servicii de consultanță personalizate pentru a ajuta companiile să identifice riscurile legate de drepturile omului și de mediu în lanțurile lor de aprovizionare. Utilizați instrumente precum cartografierea lanțurilor de aprovizionare, evaluarea riscurilor și interviurile cu părțile interesate, apoi elaborați planuri de acțiune clare, cu măsuri cuantificabile, pentru o aprovizionare mai transparentă și responsabilă.
- **Exemplu: programe de formare pentru echipe de achiziții și manageri** - Dezvoltați ateliere și module de e-learning axate pe aprovizionarea etică, implicarea furnizorilor și standarde de muncă echitabile pentru echipele de achiziții. Echipați personalul companiei cu cunoștințele și cadrele necesare pentru a lua decizii informate care integrează sustenabilitatea în operațiunile lor zilnice.

Calea către schimbarea durabilă se bazează pe înțelegere, planificare strategică și acțiuni îndrăznețe. Definindu-vă sfera de influență, aliniindu-vă cu misiunea voastră și implementând strategiile potrivite, puteți crea o schimbare durabilă și de impact în cadrul lanțurilor de aprovizionare. Fie că promovați transparența, implicați comunitățile sau interacționați cu companiile, fiecare acțiune are puterea de a modela un viitor mai etic și mai sustenabil. Lumea are nevoie de viziunea și eforturile voastre - **haideți să realizăm acest lucru împreună!**

6. Soluții orientate spre viitor

6.1. Spre transformare, dincolo de sustenabilitate!

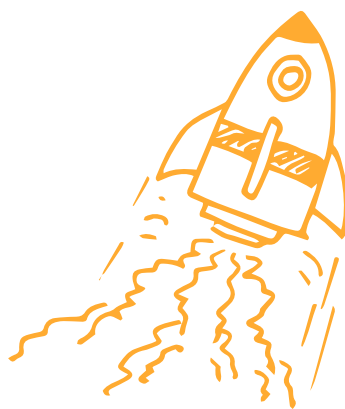
Viitorul lanțurilor de aprovizionare nu înseamnă doar reducerea impactului negativ al acestora, ci și transformarea lor în forțe pozitive. Avem ocazia să regândim modul în care mărfurile circulă pe glob, asigurându-ne că lanțurile de aprovizionare devin vehicule pentru dreptate, refacerea mediului și echitate economică. Trebuie să îmbrățișăm transformarea, în loc să ne limităm la menținerea statu-quo-ului. Acest lucru înseamnă să ne opunem structurilor învechite, să promovăm inovarea etică și să ne angajăm într-un sistem care să ajute atât oamenii, cât și planeta.

O transformare adevărată necesită o schimbare de mentalitate. În loc să ne concentrăm doar pe atenuarea daunelor, trebuie să refacem în mod activ ecosistemele, să protejăm dreptul muncii și să cultivăm economii circulare și regenerative. Acest lucru înseamnă să proiectăm produse durabile, să sprijinim companiile locale și comunitate și să ne asigurăm că cei care produc bunurile de care depindem sunt remunerați în mod corect și încurajați. Este vorba despre descentralizarea puterii, utilizarea tehnologiei pentru transparență și recunoașterea importanței incluziunii (în special pentru femei și comunitățile marginalizate care multă vreme au fost excluse din procesele decizionale).

Această transformare nu poate avea loc doar prin măsuri voluntare. Responsabilitatea corporativă trebuie să fie impusă prin lege, iar guvernele trebuie să se angajeze să adopte politici echitabile care să acorde prioritate drepturilor omului în detrimentul profitului. Schimbarea nu va fi ușoară, dar este necesară. Viitorul lanțurilor noastre de aprovizionare depinde de alegerile pe care le facem astăzi. Continuăm să acționăm ca până acum sau prindem curaj și facem pași către o lume mai echitabilă și mai durabilă? Răspunsul este în mâinile noastre!

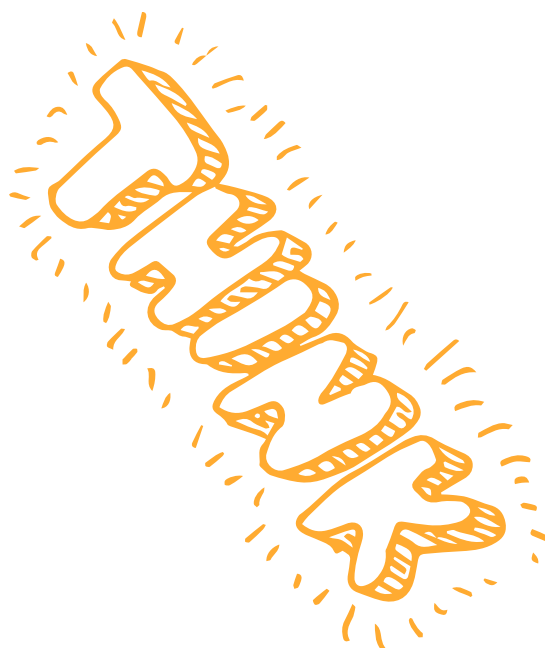
6.2. Colaborări pentru un viitor mai bun

Colaborarea cu organizațiile naționale oferă o oportunitate esențială de a crește impactul, de a spori credibilitatea și de a asigura abordări sensibile din punct de vedere cultural în rezolvarea problemelor legate de lanțurile de aprovizionare. Organizațiile naționale au adesea legături solide cu comunitățile locale, o înțelegere clară a contextului politic și social, precum și cunoștințe directe despre provocările din teren. Prin parteneriatul cu acestea, organizația voastră poate accesa informații valoroase, poate construi relații de încredere cu părțile interesate locale și poate dezvolta împreună soluții mai eficiente și mai incluzive. Aceste colaborări pot consolida eforturile de susținere a cauzei, deoarece companiile comune care combină acoperirea globală cu legitimitatea locală sunt adesea mai convingătoare atât pentru decidenți, cât și pentru public. Mai mult, astfel de parteneriate deschid calea către resurse comune, consolidarea capacităților comune și schimbări mai durabile pe termen lung.

6.3. VOI sunteți viitorul

Într-o perioadă de schimbări ecologice și sociale profunde, dorim să împărtășim ideile Joannei Macy, o pionieră în gândirea sistemică și ecologia profundă. Abordarea lui Macy încurajează indivizii și comunitățile să transforme disperarea în acțiuni semnificative pentru vindecarea lumii noastre. Modelul următor recunoaște că viitorul este modelat nu numai de ceea ce facem, ci și de modul în care gândim și ne raportăm la lumea din jurul nostru. Ne invită să trecem dincolo de grija pasivă și să devenim participanți activi la crearea unui viitor durabil și plin de compasiune - atât individual, cât și colectiv.

Modelul Joannei Macy (individual și colectiv): o iubire sălbatică pentru lume

1. Blocați: Nu mai faceți rău, nu mai consumați, refuzați ceea ce nu vă este necesar, boicotați anumite companii, protestați.

Ex. achiziții ecologice efectuate de organizația voastră

2. Construiți: Creați un sistem nou care să-l scoată pe cel vechi din uz.

Ex. prosumerism (acolo unde este posibil - alimente și produse mai complexe precum electronicele), cumpărarea etică, agricultură susținută de comunitate, utilizarea cooperativelor, sprijinirea orașelor în tranziție (producție locală, monedă locală)

3. Fiți: Schimbați crezuri și paradigme.

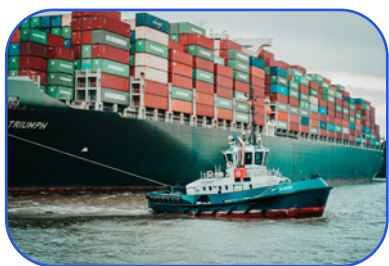
Ex. strângeți informații despre proveniența produselor (<https://opensupplyhub.org/>), cumpărați în mod conștient (local, etic, sezonier): cumpărați mai puțin, cumpărați mai bine, plătiți un preț corect, considerați-l o investiție (este un privilegiu, dar și o responsabilitate!), cooperative energetice comunitare, cooperativa Mondragon (una dintre cele mai mari cooperative din lume care fabrică produse și este în proprietate colectivă)

7. Resurse pentru învățarea continuă și susținerea cauzei

Călătoria către lanțuri de aprovizionare responsabile nu se oprește aici. Pentru a vă sprijini în procesul de învățare continuă și susținere a cauzei în mod eficient, acest capitol vă oferă o selecție de resurse valoroase. Aici veți găsi linkuri către articole, videoclipuri, organizații, bune practici și multe altele, toate reunite în mod convenabil pe platforma Notion. Fie că sunteți în căutarea unor cunoștințe mai aprofundate, a unor instrumente practice sau a unor modalități de a intra în contact cu alți agenți ai schimbării care împărtășesc aceeași viziune, aceste resurse sunt concepute pentru a vă ajuta să aveți un impact pozitiv. Explorați, învățați și rămâneți inspirați în timp ce contribuiți la modelarea unui viitor mai echitabil și mai sustenabil.

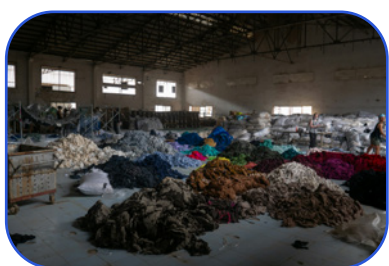
Informații generale

Drepturile corporative

Sistemele alimentare

Impactul mediei

Monitorizarea lanțurilor globale de aprovizionare

Resurse și creștere

Legi privind lanțurile de aprovizionare

Rădăcinile lanțurilor de aprovizionare

Muncă și lanț de aprovizionare

Toate linkurile

7.1. Materiale educaționale și instrumente privind resursele lanțurilor de aprovizionare

- Cursuri online

7.2. Campanii și studii de caz

În prim plan, subiecte-cheie:

- Exploatarea copiilor prin muncă
- Egalitatea de gen
- Siguranța de mediu
- Campanii globale și regionale

7.3. Resurse media

- Videoclipuri
- Infografice (ex. Graficele miniere globale)
- Instrumentare

7.4. Organizații din Sudul Global

- The Green Belt Movement (GBM)

7.5. O perspectivă din Sudul Global asupra drepturilor muncii și lanțurilor de aprovizionare pentru o lume post-creștere economică

- The Fair Trade Handbook
- Divine Chocolate
- Kuapa Kokoo
- Inclusive Development International
- Manduvira Cooperative
- Fashion Revolution
- Teoria schimbării

8. Proiectul și echipa

Imaginați-vă o lume în care fiecare produs pe care îl cumpărați provine dintr-un loc caracterizat de echitate și sustenabilitate. Din păcate, realitatea noastră este adesea foarte diferită, condițiile de muncă inechitabile, exploatarea copiilor prin muncă și distrugerea mediului fiind ascunse în spatele bunurilor pe care le consumăm. Pandemia de COVID-19 a scos la iveală fragilitatea lanțurilor noastre globale de aprovizionare, rafturile goale evidențiind dependența noastră de aceste rețele complexe. Această realizare ne oferă o oportunitate: **să transformăm aceste lanțuri de exploatare în punți de echitate și sustenabilitate.**

Proiectul nostru este un apel la acțiune, care îndeamnă tinerii și organizațiile să devină arhitecții acestei transformări. Oferind cunoștințe și instrumente noii generații, putem construi un viitor în care consumul conștient și producția echitabilă devin o normă. Împreună, ne putem asigura că fiecare etapă a lanțului de aprovizionare respectă drepturile omului și protejează planeta. Alăturați-vă nouă în această misiune esențială pentru a crea o lume echitabilă și durabilă pentru toți.

Jugend Eine Welt – Don Bosco Entwicklungszusammenarbeit | Austria:

Münichreiterstraße 31, 1130 Vienna / Austria
<https://www.jugendeinewelt.at/>
 Email: info@jugendeinewelt.at
 Instagram: @jugend_eine_welt
 Facebook: @Jugend Eine Welt

Neo Sapiens SLU | Spain: Calle Hermanos Monroy 1, oficina 303; 26001 Logroño, Spain

<https://www.neo-sapiens.com/>
 Email: info@neo-sapiens.com
 Instagram: @_neosapiens
 Facebook: @Neo Sapiens

SCI Poland

Stowarzyszenie Jeden Świat (SCI Poland) Dmowskiego 35/5, 60-222 Poznań

<https://poland.sci.ngo>
biuro@poland.sci.ngo
 Facebook @StowarzyszenieJedenSwiat.SCI
 Instagram @jedenswiat.scipoland

Gutenberg | Romania

Universității Street 7-9, Cluj-Napoca, Romania

<https://www.gutenberg.ro/>
 Email: info@gutenberg.ro
 Instagram: @gutenbergverein
 Facebook: @Gutenberg Studentenverein

Don Bosco Mission

Sträßchensweg 3, 53113 Bonn
www.donbosco-macht-schule.de
www.strassenkinder.de
 Instagram: Straßenkinder e.V.
 Don Bosco Mondo | LinkedIn
info@donbosco-macht-schule.de

Layout & Design

Piffl Andreas
www.andpiffl.com

9. Anexă

Model pentru o declarație de angajament și un plan de acțiune/plan strategic/politică

[Numele organizației voastre] Angajament pentru promovarea lanțurilor de aprovizionare echitabile și sustenabile

Introducere

La [numele organizației voastre], credem că lanțurile de aprovizionare au un impact profund asupra efectelor economice, sociale și de mediu la nivel global. În calitate de susținători ai echității și sustenabilității, ne angajăm să promovăm schimbări transformatoare în lanțurile de aprovizionare prin conștientizare, parteneriate și acțiuni sistemice.

Obiective-cheie ale activității de susținere a cauzei

- **Promovăm transparența:** Susținem raportarea obligatorie și îmbunătățirea trasabilității în lanțurile de aprovizionare. *Asigurați-vă că cel puțin zece companii își divulgă datele privind lanțurile de aprovizionare până în 2027 și pledați pentru un cadru juridic privind raportarea obligatorie.*
- **Milităm pentru dreptatea socială:** Eliminăm practicile de exploatare și susținem egalitatea de gen. *Sprrijiniți trei campanii care vizează îmbunătățirea condițiilor de muncă pentru o mie de lucrători din lanțurile de aprovizionare până în 2028.*
- **Promovăm sustenabilitatea de mediu:** Promovăm aprovizionarea durabilă și reducerea daunelor ecologice. *Colaborați cu zece companii pentru a adopta directive privind sustenabilitatea până în 2027 și contribuiți la elaborarea de politici de mediu obligatorii până în 2030.*
- **Consolidăm cadrele politice:** Colaborăm cu decidenții politici pentru a aplica standarde echitabile în domeniul muncii și al mediului. *Influențați cel puțin două schimbări de politică, asigurând reglementări mai stricte privind lanțurile de aprovizionare echitabile până în 2028.*

Plan de acțiune

Pentru a atinge aceste obiective, vom:

- **Crește gradul de conștientizare:** Vom organiza campanii și vom publica rapoarte privind problemele legate de lanțurile de aprovizionare.
- **Promova parteneriatele:** Vom colabora cu companii, organizații și comunități, în special din țările din Sudul Global.
- **Fi implicați în promovarea politicilor:** Vom elabora recomandări și vom participa la consultări legislative.

Evaluarea impactului

Vom evalua progresul prin:

- Urmărirea companiilor influențate de campaniile noastre.
- Măsurarea angajamentului public în activitățile de conștientizare.
- Raportarea anuală a rezultatelor promovării.

Concluzie

La [numele organizației voastre], angajamentul stă la baza eforturilor noastre de susținere a unor lanțuri de aprovizionare echitabile și sustenabile. Invităm partenerii și susținătorii să ni se alăture în crearea unei economii globale mai echitabile și mai sustenabile.

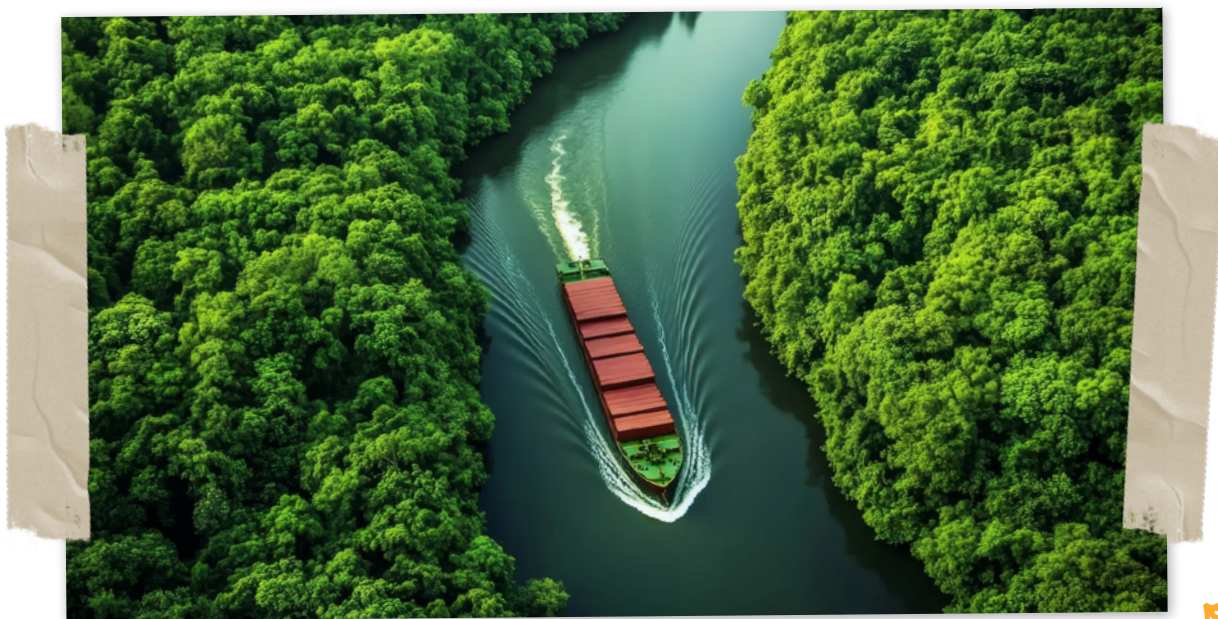

Accesați site-ul web al proiectului Transformăm lanțuri în punți de legătură

Realizarea acestui ghid nu ar fi fost posibilă fără contribuțiile și sprijinul valoros al unui număr mare de persoane și instituții.

În primul rând, adresăm sincere mulțumiri experților Bettina Rosenberger, Camila Schmid Iglesias și Ferdinand Josephi GIZ pentru contribuțiile lor neprețuite, expertiza și dedicarea de care au dat dovadă în elaborarea conținutului acestui ghid. Cunoștințele și angajamentul lor au fost esențiale pentru asigurarea calității și relevanței acestei lucrări. De asemenea, dorim să exprimăm profunda noastră apreciere față de vorbitorii de la atelierele noastre: Amalendu Jyotishi și V. Manikandan de la Universitatea Azim Premji, Camila Schmid Igesias, Bettina Rosenberger și Gabriela Sarmet pentru contribuțiile lor interesante și informative, care au îmbogățit considerabil discuțiile și perspectivele reflectate în acest ghid.

În plus, mulțumim pentru sprijinul financiar acordat de **Programul Erasmus+ al Uniunii Europene**. Fără această finanțare generoasă, elaborarea și publicarea acestui ghid nu ar fi fost posibilă.

În cele din urmă, mulțumim tuturor celor care au contribuit în diverse moduri, prin feedback, colaborare sau încurajare, la realizarea acestui proiect. Sprijinul vostru a fost neprețuit!

PARTENERII PROIECTULUI

Co-funded by
the European Union

Finanțat de Uniunea Europeană. Părerile și opiniile exprimate sunt totuși doar ale autorilor și nu reflectă neapărat cele ale Uniunii Europene sau ale OeAD-GmbH. Nici Uniunea Europeană și nici autoritatea finanțatoare nu pot fi considerate responsabile pentru acestea.